

Grondstoffenbeleidsplan 2025 – 2030

1. Inleiding

De inzameling van het huishoudelijk afval is een zorgplicht van de gemeente. Zonder goede afvalinzameling vervuult de gemeente en kunnen onhygiënische situaties ontstaan. Samen met RAD werken we aan een duurzame manier van inzamelen van afval en grondstoffen, waarmee zowel het milieu als de inwoners gediend zijn en waarbij de kosten beheersbaar blijven. Het Grondstoffenbeleidsplan 2018-2022 dat op basis van deze uitgangspunten is vastgesteld, is ten einde. Dit vraagt om een herijking en vaststelling van (nieuwe) ambities en beleid, waarbij rekening wordt gehouden met de huidige en verwachte ontwikkelingen.

Dit Grondstoffenbeleidsplan 2025-2030 geeft duidelijkheid over de stappen die we de komende jaren zetten in de Hoeksche Waard, op weg naar een circulaire afvalvrije economie.

1.1 Doel beleidsplan

- Vastleggen van onze ambities op het gebied van inzameling en recycling van huishoudelijk afval
- Beschrijven welke maatregelen in de komende jaren een bijdrage gaan leveren aan het realiseren van onze doelen
- Inzicht geven in de verwachte effecten op milieu, service en kosten
- Vastleggen van de uitvoeringsplanning

1.2 Kaders

Wetgeving

De gemeente heeft een zorgplicht voor de inzameling van huishoudelijk afval. Dit is vastgelegd in de Wet milieubeheer (artikel 10.21 t/m 10.29).

Landelijk beleid

In een circulaire economie worden spullen die nu nog als afval worden gezien, opnieuw als product hergebruikt of gerecycled. Zo hebben we minder of geen nieuwe grondstoffen uit de aarde nodig. Daarom wil het kabinet dat de economie in 2050 volledig circulair is. In 2023 is in Nederland het Nationale Programma Circulaire Economie (NPCE) van start gegaan. Daarin staan maatregelen om de komende jaren zuiniger om te gaan met grondstoffen.

In het NPCE zijn vier circulariteitsknoppen als strategieën genoemd om deze ambitie te behalen:

1. Grondstoffengebruik verminderen
Het verminderen van de Nederlandse grondstoffenvoetafdruk, zowel vanuit productie- als consumptieperspectief.
2. Grondstoffen substitutie
Het zoveel mogelijk vervangen van nieuw gewonnen grondstoffen door grondstoffen die via recycling beschikbaar zijn. Of door duurzame hoogwaardige biograndstoffen, die hiervoor speciaal geteeld worden (denk aan hout, vlas, suikerbieten). Of het gebruik van andere beschikbare grondstoffen met een lagere milieudruk.
3. Levensduurverlenging
Het aansturen op een maximale levensduur voor producten en onderdelen, onder andere door hergebruik, refurbishment (opknappen) en reparatie.
4. Hoogwaardige verwerking
Het verbeteren van schone, goed gesorteerde inzamelstromen en terugwinning van materialen. Zodat we die materialen vervolgens weer als grondstof kunnen inzetten om vergelijkbare producten te maken. Dus van plastic verpakking naar plastic verpakking in plaats van naar plastic bermpaaltje.

Om gemeenten te helpen de nodige stappen te zetten richting een circulaire economie heeft de overheid het programma VANG¹ – Huishoudelijk Afval 2015-2025 ontwikkeld. Dit programma was tot en met 2020 vooral gericht op meer gescheiden inzameling van grondstoffen en minder restafval (100 kg per inwoner per jaar in 2020). In Uitvoeringsprogramma VANG 2021-2025 staat een uitwerking van de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen met concrete doelstellingen voor de komende jaren voor de recycling van ingezamelde grondstoffen. Deze Europese richtlijn bevat recyclingdoelstellingen voor stedelijk afval: dit is niet alleen het afval van huishoudens, maar ook van kantoren, winkels en diensten. In 2020 was

1) VANG: Van Afval Naar Grondstof

het recyclepercentage voor stedelijk afval in Nederland gemiddeld 52,5%. Dat betekent dat meer dan de helft van al het stedelijk afval dat in 2020 vrij kwam beschikbaar is gekomen voor recycling. Het recyclepercentage van 2020 ligt lager dan het percentage stedelijk afval dat in dat jaar gescheiden is ingezameld (60%). Dat komt doordat niet alles wat gescheiden wordt ingezameld, uiteindelijk ook beschikbaar komt voor recycling.

Op basis van deze Europese richtlijn luiden de Nederlandse doelstellingen voor stedelijk afval voor de komende jaren als volgt:

- 2025: 55% recycling
- 2030: 60% recycling

Als gemeente hebben we geen zicht op het afval van kantoren, winkels en diensten; dit valt ook buiten onze zorgplicht. We kiezen ervoor om in dit grondstoffenbeleidsplan de Europese recycledoelstellingen te hanteren voor (alleen) het huishoudelijk afval van onze inwoners (zie ook het kader).

Een gemiddeld recyclepercentage voor Nederland van 55% betekent dat van elke 100 kg huishoudelijk afval die inwoners aanbieden uiteindelijk 55 kg daadwerkelijk wordt ingezet als grondstof voor nieuwe producten.

We hebben als gemeente twee manieren om tot meer recycling van grondstoffen te komen:

1. door meer grondstoffen gescheiden in te zamelen die nu nog in het restafval verdwijnen
2. door de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen te verbeteren (minder vervuiling, minder stoorstoffen).

Om het landelijk gemiddelde omhoog te krijgen moeten we hier - samen met alle andere gemeenten - de komende tijd mee aan de slag.

Gemeentelijk beleid

Onze ambitie in het vorige Grondstoffenbeleidsplan 2018-2022 (GBP) was om de hoeveelheid restafval te verminderen: in 2020 nog maximaal 100 kg per inwoner per jaar en in 2025 nog maximaal 30 kg. Tijdens de looptijd van het GBP 2018-2022 heeft de raad het Programmaplan Duurzaamheid vastgesteld en het daarbij behorende Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2021-2026. Hierin hebben we de ambitie vastgelegd om de hoeveelheid restafval te laten dalen tot minder dan 50 kg per inwoner in 2030. En om als gemeente uiteindelijk 100% circulair te zijn in 2050. Om dit te bereiken hebben we een strategie gekozen die gebaseerd is op drie pijlers:

1. voorkomen van overmatige consumptie
2. delen en ruilen van producten en, als er dan toch nog afval ontstaat
3. gescheiden inzamelen en recyclen, gericht op de kwaliteit van de grondstoffen (recyclebaarheid)

In dit nieuwe Grondstoffenbeleidsplan 2025-2030 werken we de derde pijler concreet uit, op basis van de huidige inzichten en de huidige stand van de techniek. De invulling van pijler 1 en 2 zijn ook nadrukkelijk nodig om de hoeveelheid afval die ontstaat, verder terug te dringen en de doelstelling van minder dan 50 kg restafval in 2030 te realiseren. De uitwerking van pijler 1 en 2 is belegd in het gemeentelijk Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2021-2026.

Op 12 oktober 2023 heeft de gemeenteraad aan de hand van een keuzenotitie de volgende kaders vastgesteld voor het nieuwe grondstoffenbeleid:

- **Focus op kwaliteit grondstoffen en verminderen aanbod restafval**
- **Extra service bieden op grondstoffen**
 - * **Op basis van CO₂-emissie/ton (textiel, kleine elektrische apparaten)**
 - En**
 - * **Op basis van aanwezigheid in fijn restafval (organisch keukenafval, papier/karton)**
- **Meer service op grondstoffen in combinatie met servicewijziging op restafval**
- **Servicewijziging restafval door bij laagbouw minicontainer voor restafval één keer per vier weken op te halen**
- **Herijking van het vastrecht / variabel tarief doordat minder restafval leidt tot minder inkomsten**
- **Grote ambities mogen ook wat kosten maar moeten zich ook in deze beleidsperiode terugverdienen**
- **Uitvoeren actief handhavingsbeleid op bijplaatsingen en hotspots**
- **Faciliteren en waarderen / bedanken vrijwilligers die zwerfafval opruimen**
- **Accepteren dat de tevredenheid in de invoeringsjaren niet direct tot een hogere score leidt**

- **Aandacht voor participatie bij opstellen grondstoffenbeleidsplan door bijvoorbeeld instellen klankbordgroep**

Deze kaders zijn het uitgangspunt voor dit Grondstoffenbeleidsplan 2025-2030.

1.3 Waar staan we nu?

Op 7 mei 2018 stelde het Algemeen Bestuur van RAD Hoeksche Waard – na behandeling door de raden van de vijf deelnemende gemeenten - het Grondstoffenbeleidsplan 2018-2022 (GBP) vast. De belangrijkste maatregel om tot minder restafval te komen was de invoering van het zogenaamde Omgekeerd Inzamelen. Daarnaast stonden in het GBP 13 maatregelen om via extra service en educatie inwoners te stimuleren tot meer afvalscheiding. Een deel van de maatregelen voorzag daarnaast in extra werkplekken voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

In de periode 2018-2022 zijn niet alle voorgenomen maatregelen uitgevoerd. Daardoor zijn ook niet alle ambities gerealiseerd, zoals te lezen is in het volgende schema.

Doelstelling	Situatie eind 2022
Milieu	
Afname hoeveelheid restafval - 2020 < 100 kg/inwoner/jaar - 2022 < 75 kg/inwoner/jaar - 2025 < 30 kg/inwoner/jaar	Niet gerealiseerd: 143 kg/inwoner/jaar (fijn: 122 kg; grof: 21 kg) <i>NB: circa 60% van het fijn restafval dat inwoners aanbieden via minicontainers en ondergrondse containers, bestaat uit herbruikbare grondstoffen die apart kunnen worden aangeboden</i>
Service	
Elk huishouden kan waardevolle grondstoffen makkelijk gescheiden aanbieden	Gerealiseerd: elk huishouden kan gft, pmd en papier gescheiden aanbieden.
Bewoners zijn tevreden over de service van RAD (gemiddeld rapportcijfer 8,5)	Bestendig niveau: 7,92 (onderzoek 2022) (onderzoek 2020: 7,87)
Kosten	
Evenwichtige ontwikkeling van vaste en variabele tarieven	Vooraf afhankelijk van externe factoren: - 2019-2020: + 20% (verhoging afvalbelasting) - 2021-2022: + 0% - 2023: + 10% (o.a. brandstofprijzen, BTW-toerekening door gemeente aan afvalstoffenheffing, lagere vergoeding PMD)

De kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen is in het algemeen goed. Er was in 2022 geen sprake van afkeur door de verwerker. Toch zien we dat inwoners zaken aanbieden bij grondstoffen die er niet in thuis horen. In 2022 was 14% van het textiel dat via de ondergrondse containers is ingezameld, niet geschikt voor recycling, onder andere omdat er speelgoed en andere producten bij zaten. We hebben geen onderzoek gedaan naar de precieze samenstelling van het gft en papier/karton dat we inzamelen. Voor pmd hebben we wel analyses uit laten voeren: in 2022 bleek gemiddeld 18% van het afval in de pmd-zakken er niet in thuis te horen.

In de tijd dat we het Grondstoffenbeleidsplan 2018-2022 opstelden, was er nog geen landelijke doelstelling voor het recyclingpercentage. Van al het afval dat onze inwoners produceren, is in 2022 circa 66% voor recycling ingezet. Daarmee zijn we als gemeente al goed op weg (we zitten al boven de landelijke doelstelling voor 2030), maar zijn we nog niet bij 100% circulair.

De huidige situatie vormt samen met de kaders van de raad de basis voor dit Grondstoffenbeleidsplan 2025-2030.

1.4 Participatie

We nemen beleidsmaatregelen die nodig zijn om onze ambities te realiseren. Om meer inzicht te krijgen in de haalbaarheid van deze maatregelen hebben we inwoners opgeroepen om deel te nemen in een klankbordgroep. De deelnemers van de klankbordgroep zijn in januari 2024 twee keer bij elkaar gekomen. Een groot deel van de ideeën en suggesties die deze groep heeft gegeven om de maatregelen succesvol in te voeren, hebben we verwerkt in dit Grondstoffenbeleidsplan.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we wat we in de periode 2025-2030 willen bereiken op het gebied van afval en grondstoffen. Deze ambities bereiken we alleen als we ook een samenhangend pakket aan maatregelen nemen. Deze hebben we uitgewerkt in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 presenteren we de verwachte effecten van deze maatregelen op milieu en duurzaamheid: gaan we onze doelstelling halen? De kosten die dit Grondstoffenplan met zich meebrengt, staan uitgewerkt in hoofdstuk 5 en hoofdstuk 6 bevat de planning voor de uitvoering van de verschillende maatregelen.

2. Wat willen we bereiken?

Onze doelen voor de periode 2025-2030 komen voort uit het landelijk beleid en uit ons eigen beleid op het gebied van circulariteit en duurzaamheid. Aan de hand van een keuzenotitie heeft de raad ook kaders gegeven voor het nieuwe grondstoffenbeleid, waarmee de strategie om de doelen te bereiken is bepaald.

Ambities

Milieu

In het gemeentelijke Programmaplan Duurzaamheid en het daarbij behorende Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2021-2026 is de volgende ambitie vastgelegd om de hoeveelheid restafval te laten dalen:

- 2030: maximaal 50 kg restafval per inwoner
- 2050: 0 kg restafval per inwoner (100% circulair).

Op basis van het huidige restafvalaanbod betekent de ambitie van 50 kg restafval per inwoner in 2030 dat het aanbod met minimaal tweederde moet afnemen. Om dit doel te bereiken is meer nodig dan het stimuleren van afvalscheiding. Zo'n reductie vraagt ook om een:

- Aanpassing van consumptiegedrag (minder, delen/ruilen)
- Verwerkingstechnieken/-capaciteit voor producten die nu nog als restafval moeten worden aangeboden (bijvoorbeeld luiers).

De komende jaren hanteren we een realistische restafvaldoelstelling die met specifieke maatregelen tot een betere scheiding van grondstoffen zal leiden:

- 2026 < 110 kg restafval per inwoner per jaar
- 2028 < 90 kg restafval per inwoner per jaar
- 2030 afhankelijk van de ontwikkelingen (verwerkingstechnieken, aanpassingen consumptiegedrag, e.d.)

De kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen moet zodanig zijn dat deze door de verwerker gerecycled kunnen worden. Het recyclepercentage dat we kunnen bereiken hangt af van drie factoren: 1) de hoeveelheid grondstoffen die de inwoners gescheiden aanbieden, 2) de zuiverheid van deze grondstoffen en 3) het proces bij de bewerker/verwerker van de grondstoffen. We verwachten dat het recyclepercentage door de maatregelen in dit Grondstoffenbeleidsplan stijgt van 66% (2022) naar circa 74%² (2028).

In het gemeentelijke Programmaplan Duurzaamheid en het daarbij behorende Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2021-2026 is ook een ambitie vastgelegd voor zwerfafval: in 2030 is de Hoeksche Waard zwerfafvalvrij. Dit stelt onder andere eisen aan de manier van afval inzamelen en bijsturen van verkeerd aanbodgedrag.

Service

De inwoners waarderen de dienstverlening van RAD op afval en grondstoffen in 2030 met een 8,0. In de jaren daaraan voorafgaand wordt een tijdelijke afname van de tevredenheid als gevolg van de servicemaatregel op restafval, geaccepteerd.

Kosten

De extra kosten die de invoering en uitvoering van de beschreven maatregelen met zich meebrengen, moeten binnen de periode 2025-2030 terugverdiend worden door lagere structurele kosten.

2) In 2022 is 73% van al het huishoudelijk afval in onze gemeente gescheiden ingezameld en 66% van al het huishoudelijk afval is beschikbaar gekomen voor recycling. Dit betekent dat gemiddeld circa 90% (66% gedeeld door 73%) van de gescheiden ingezamelde grondstoffen uiteindelijk beschikbaar is gekomen voor recycling.

In 2022 hebben we per inwoner 517 kg huishoudelijk afval ingezameld, waarvan 143 kg restafval. Als de totale hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner gelijk blijft op 517 kg per jaar en de ambitie van maximaal 90 kg restafval in 2028 gehaald wordt, stijgt het percentage gescheiden inzameling naar 82% ($517 - 90 = 427$ kg gescheiden stromen ten opzichte van 517 kg afval totaal). Als deze grondstoffen – net als in 2022 – voor circa 90% gerecycled kunnen worden, stijgt het recyclepercentage van 66% naar 74% (82% vermenigvuldigd met 90%).

Strategie

De strategie om tot meer inzameling en recycling van grondstoffen te komen luidt als volgt:

- Afvalscheiding bij bewoners stimuleren door:
 - o Meer service op gescheiden aanbieden van grondstoffen
 - o Servicewijziging op aanbieden van fijn restafval
 - o Continueren bewustwordingsmaatregelen (educatie, communicatie)
- Terugwinnen van grondstoffen uit grof restafval
- Volgen van ontwikkelingen rond grondstofstromen die nu nog in het grof of fijn restafval te-recht komen (bijvoorbeeld luiers)

3. Welke maatregelen gaan we nemen?

Het uitgangspunt om tot meer zuivere grondstoffen en minder restafval te komen is inzetten op de combinatie van minder service op restafval en meer service op grondstoffen. De klankbordgroep heeft aanvullende suggesties gedaan die er aan moeten bijdragen dat het voor alle huishoudens in de gemeente mogelijk kan zijn om restafval één keer per vier weken aan te bieden. Een groot deel van deze suggesties hebben we opgenomen in de volgende samenhangende set aan maatregelen voor de periode 2025-2030.

Extra service op grondstoffen	Servicewijziging restafval	Aanpak zwerfafval	Overige maatregelen
• Verbetering inzameling (en kwaliteit) textiel • Extra aanbiedmogelijkheden voor kleine elektrische apparaten • Bewaarbakje voor organisch afval voor in de keuken • Gratis gebruik tweede papiercontainer • Containers voor papier/karton ipv losse aanbieding in veringingswijken • (ofwel: beëindigen papierinzameling door verenigingen en start inzameling door RAD met containers) • Aanbiedmogelijkheid voor kleine grofvuilstromen in kernen bij mobiele milieustraat • Ophalen aan huis van klein grofvuil tegen laag bedrag • Snoeiafval op vaste dagen gratis ophalen in voor- en najaar	• Verlaging inzamel-frequentie restafvalcontainers naar één keer per vier weken (ipv twee weken) • Tweede restafval-container tegen betaling • Maatwerk medisch afval	• Faciliteren/bedanken zwerfafval vrijwilligers • Continueren extra aanpak zwerfafval	• Monitoren en bijsturen kwaliteit grondstoffen • Actief handhaven op verkeerd aangeboden afval (hots-pots) • Communicatie: uitbreiden functionaliteit RAD-app, meer visuele communicatie, opfrissen GSL e.d. • Educatie: aanbod continueren

We lichten de verschillende maatregelen hier verder toe.

Extra service op grondstoffen

Ondanks alle voorzieningen in onze gemeente voor het gescheiden aanbieden van grondstoffen, verdwijnt een belangrijk deel van deze grondstoffen nog in het restafval. Door extra service te bieden op het apart houden en/of aanbieden van grondstoffen willen we onze inwoners beter laten scheiden.

Verbetering inzameling (en kwaliteit) textiel

Meer dan de helft van het vrijkomende textiel in de gemeente belandt nog in het restafval. Door op meer plekken een textielcontainer te plaatsen, kunnen inwoners hun textiel dichterbij huis kwijt. Afhankelijk van de mogelijkheden in de openbare ruimte streven we ernaar het aantal textielcontainers uit te breiden van 48 containers nu naar circa 90. We doen dit vooral door textielcontainers te plaatsen op locaties waar nu ook al containers voor andere grondstoffen staan (pmd, papier), voor zover de openbare ruimte deze uitbreiding toestaat.

Daarnaast gaat RAD verder met de uitrol van textielcontainers bij scholen, die daarmee kunnen sparen voor vergroening van hun schoolplein. Voor de uitvoering van de textielinzameling werkt RAD nauw samen met HWWerkt!

We gaan in een pilot onderzoeken of een haalsysteem aan huis voor textiel een meerwaarde heeft, zowel voor de inwoners als voor de ingezamelde kilo's en de kosten. Daarvoor gaan we in één kern binnen de bebouwde kom vier keer per jaar textiel aan huis ophalen. Voorafgaand aan de inzameldag ontvangen huishoudens een speciale zak om het textiel in aan te bieden. Op basis van de resultaten van deze pilot bepalen we of we deze service moeten breiden naar alle kernen.

De huidige textielcontainers worden geleegd met een kraanwagen en er is geen controle mogelijk op de inhoud van de textielcontainers. Een deel van het ingezamelde textiel uit de huidige textielcontainers is in 2023 afgekeurd, omdat er vervuiling in zat. In 2024 zijn alle textielcontainers zo aangepast dat we ze handmatig kunnen legen en bij inzameling het goede textiel van het mindere of vervuilde materiaal kunnen scheiden. Hiermee voorkomen we afkeur bij de verwerker en heeft het aangeboden textiel een betere kwaliteit.

Extra aanbodmogelijkheden voor kleine elektrische apparaten

Bij het jaarlijkse onderzoek naar wat er in het restafval zit, zijn ook veel kleine elektrische apparaten aangetroffen. Denk aan opladers, koptelefoons, gamecontrollers, computermuizen e.d. Deze apparaten bevatten onder andere speciale metalen die belangrijk zijn om als grondstof te behouden en te recyclen. Daarom komt er in elke kern een speciale verzamelcontainer waarin inwoners deze apparaten kwijt kunnen. Daarnaast kunnen inwoners kleine en middelgrote apparaten ook inleveren bij een aantal bouwmarkten, supermarkten e.d. in de gemeente. De website <https://inleverpunten.stichting-open.org/> geeft de inwoners hier meer inzicht in.

Net als in voorgaande jaren organiseren we jaarlijks een E-waste race voor basisscholen. In 2023 deden tien scholen mee uit acht kernen. We stimuleren de basisscholen om mee te doen, omdat we graag in alle kernen aandacht willen voor de gescheiden inzameling van deze fractie.

Bewaarbakje voor organisch afval voor in de keuken

Een groot deel van het restafval bestaat uit organisch keukenafval. Het gaat om schillen van aardappelen en fruit, rauwe en bereide etensresten, koffiepads, theezakjes e.d. Dit "afval" kan prima gecomposteerd worden en hoort dan ook niet in het restafval maar in de gft-bak. Het goed scheiden van deze fractie begint uiteraard in de keuken. De ervaring in andere gemeenten leert dat een bakje op het aanrecht inwoners helpt om dit keukenafval direct apart te houden. Daarom krijgen alle huishoudens eenmalig de mogelijkheid om gratis een aanrechtbakje op te halen bij de milieustraat. We verspreiden deze bakjes ook via de servicepunten van de gemeente en het welkomstpakket voor nieuwe inwoners.

We gaan uit van een uniform bakje voor alle geïnteresseerde huishoudens, ongeacht het type woning. We verwachten dat circa 30% van de huishoudens het aanrechtbakje ophaalt. We denken dat inwoners - als het bakje versleten is - hier zo gewend en tevreden over zijn, dat ze zelf een nieuw bakje aanschaffen.

Gratis gebruik tweede papiercontainer

Al jaren lang neemt de hoeveelheid papier die in huishoudens ontstaat, af. Mensen nemen steeds minder een abonnement op krant of tijdschrift en digitale communicatie neemt steeds verder toe. Tegelijkertijd stijgt de hoeveelheid karton die vrijkomt in een huishouden, vooral door online-bestellingen. Ook zien we dat plastic verpakkingen steeds meer vervangen worden door verpakkingen van papier en karton. Een deel van de huishoudens heeft daardoor niet meer genoeg aan een 240-liter container die één keer per vier weken geleegd wordt. Daarom kunnen zij zonder kosten een tweede container aanvragen. Daarnaast blijft het advies om karton zoveel mogelijk klein te maken, zodat het beter in de container past.

Containers voor papier/karton ipv losse aanbieding in verenigingswijken

(Beëindigen papierinzameling door verenigingen en start inzameling door RAD met containers)

Bij circa 80% van de huishoudens haalt RAD papier/karton op. Huishoudens in laagbouw gebruiken hiervoor een 240-liter container die 13 keer per jaar kan worden aangeboden. Bij hoogbouw staan verzamelcontainers.

Er zijn in vier kernen in de gemeente nog vijf verenigingen/kerken actief die 10-11 keer per jaar oud papier aan huis ophalen. In totaal gaat het om circa 7.700 huishoudens. Deze inwoners bieden hun oud papier en karton op straat aan, gebundeld en verpakt in dozen. Vrijwilligers halen dit op de ophaaldag van de straat. RAD verzorgt voor elke inzamelende vereniging/kerk jaarlijks een flyer met ophaaldata, die de vrijwilligers van deze verenigingen zelf in hun wijk huis-aan-huis verspreiden. Deze ophaaldata zijn niet zichtbaar in de RAD-app.

Deze manier van inzamelen draagt niet op alle aspecten bij aan onze ambities in dit grondstoffenbeleidplan:

- Voor inzameling van grondstoffen met goede kwaliteit vinden we een gesloten bewaarmiddel (container) van belang, zodat regen geen invloed heeft op de kwaliteit van het ingezamelde papier/karton.
- Een goede service en voorzieningen voor inwoners voor het thuis bewaren van papier/karton ontbreekt. De deelnemers uit de klankbordgroep met een eigen of met de burens gedeelde papiercontainer, vinden dit een fijn middel om het papier/karton vier weken in te bewaren.
- Het papier wordt in verenigingswijken minder vaak opgehaald dan in de rest van de gemeente.
- De inzameling via verenigingen is door de inzet van vrijwilligers minder goed te borgen.
- Voor een schone openbare ruimte vinden we aanbidding van papier/karton in bundels en dozen een groter risico dan inzameling in een container.

Daarom beëindigen we de papierinzameling door verenigingen/kerken en verstrekken we containers aan de huishoudens in de laagbouw in de betreffende wijken. Huishoudens in stapelbouw en hoogbouw gaan gebruik maken van ondergrondse verzamelcontainers voor papier. De verenigingen/kerken kunnen gebruik maken van een bestaande afbouwregeling over een periode van drie jaar, waarbij de vergoeding per jaar als volgt wijzigt: 85%-65%-40%- 0%. We berekenen de vergoeding die de vereniging in de afbouwregeling ontvangt aan de hand van de gemiddelde vergoeding die deze verenigingen in de laatste drie kalenderjaren heeft ontvangen voor de huis-aan-huis inzameling. De verenigingen kunnen nog wel papier blijven inzamelen via een container bij hun locatie waar inwoners papier en karton naar toe kunnen brengen, onder de daarvoor gelden voorwaarden en vergoedingen.

Aanbiedmogelijkheid voor kleine grofvuilstromen in kernen bij mobiele milieustraat

Inwoners weten dat ze hun grofvuil weg kunnen brengen naar de milieustraat. Per jaar kunnen ze zes keer maximaal 1 m3 komen brengen zonder te betalen. Als iemand vaker dan zes keer afval wil aanbieden op de milieustraat, betaalt hij € 10 per bezoek. De leden van de klankbordgroep gaven aan dat in huishoudens ook veel klein grofvuil ontstaat, dat inwoners kwijt willen, maar waarvoor ze niet speciaal naar de milieustraat willen rijden. Risico is dan dat men het bij het restafval aanbiedt; de sorteeraanlyse van 2023 laat zien dat het restafval voor 6% uit klein grofvuil bestaat.

Om te voorkomen dat inwoners klein grofvuil bij het restafval aanbieden, ontwikkelen we een zogenaamde mobiele milieustraat (zie voorbeeld op foto) waar onze inwoners hun klein grofvuil gratis kunnen aanbieden. Deze mobiele milieustraat staat één keer per maand gedurende een dagdeel op een druk bezochte plek, zoals bijvoorbeeld de weekmarkt. Voor de hele gemeente gaan we uit van 20 verschillende locaties. De mobiele milieustraat heeft een functie als laagdrempelig brengpunt en is ook een plek waar we inwoners verder kunnen informeren over het voorkomen van afval, afvalscheiding en recycling. Bij de mobiele milieustraat leveren inwoners de spullen in die niet in de grondstofcontainers in de wijk horen. Bijvoorbeeld harde kunststoffen, piepschuim, kleine hoeveelheden hout. De definitieve lijst van in te leveren spullen/stromen laten we mede afhangen van de behoefte van onze inwoners. Uitgangspunt is dat de spullen in een grote boodschappentas passen. Hiermee voorkomen we dat inwoners grote hoeveelheden aanbieden; hiervoor is immers de milieustraat bedoeld.

Ophalen aan huis van klein grofvuil tegen laag bedrag

Niet alle inwoners zijn in staat om naar de mobiele milieustraat te komen en niet alle inwoners willen wachten tot de mobiele milieustraat in hun buurt/dorp staat. Om te voorkomen dat zij hun klein grofvuil

in hun restafval deponeren, introduceren we een haalservice aan voor klein grofvuil. Deze service is vergelijkbaar met de haalservice voor grofvuil: inwoners maken een afspraak en op die dag bieden zij het aangemelde afval. Verschil is dat we het klein grofvuil 'van achter de voordeur' ophalen, dus inwoners moeten hiervoor thuis zijn. Dit doen we omdat de kwaliteit van de aangeboden spullen vermindert als het buiten staat en omdat een deel van de aangeboden spullen ook een risico heeft van verwaaïing. We vragen de inwoners een kleine vergoeding voor het ophalen, zodat er voor inwoners ook sprake is van een kleine drempel om van deze service gebruik te maken.

De praktijk moet uitwijzen in welke mate er behoefte is aan dit haalsysteem. Vooralsnog gaan we uit van een gemiddelde inzet van één dag per week, waarbij circa 30 adressen kunnen worden bediend.

Snoeiafval op vaste dagen gratis ophalen in voor- en najaar

Als inwoners in het voor- en najaar hun planten en bomen snoeien, kunnen ze dit op dit moment alleen kwijt op de milieustraat. Voor inwoners die zelf niet de mogelijkheid hebben om snoeiafval af te voeren, is ophalen aan huis een extra service. Op verzoek van de klankbordgroep plannen we in het voor- en najaar een aantal data in waarop inwoners hun snoeiafval netjes gebundeld op straat kunnen aanbieden. Op deze dagen rijden inzamelauto's met een kraan een ronde om het snoeiafval op te halen. We verwachten niet dat deze maatregel tot minder restafval leidt, wel kunnen we het ingezamelde snoeiafval tegen een lager tarief laten verwerken dan gft-afval. We gaan uit van een inzet van 12 voertuigdagen per jaar.

Servicewijziging restafval

Verlaging service op inzameling restafval in minicontainer

Gemiddeld staat 40% van de restafvalcontainers tijdens een inzamelronde aan de weg. Dat betekent dat RAD veel kilometers rijdt om relatief weinig restafval in te zamelen. Mede vanuit oogpunt van duurzaamheid wordt de inzamelfrequentie van de grijze restafvalcontainer daarom aangepast. Huishoudens met een eigen container voor restafval kunnen deze voortaan 1 keer per 4 weken (13 keer per jaar) aanbieden in plaats van 1 keer per 2 weken. Voor een groot deel van de huishoudens (71%) maakt dit geen verschil: zij bieden de container nu al 13 keer per jaar of minder aan (op basis van cijfers 2022). De overige 29% van de huishoudens biedt de restafvalcontainer vaker aan dan 13 keer per jaar. De huishoudens die hun restafvalcontainer nu nog 13 keer per jaar of vaker aanbieden stimuleren we om hun restafval beter te scheiden.

Huishoudens met een 140 liter restafvalcontainer kunnen ervoor kiezen om een omwisseling voor een 240 liter container aan te vragen.

Tweede restafvalcontainer tegen betaling

Huishoudens die niet uitkomen met één 240 liter restafvalcontainer kunnen – net als nu – ook een extra restafvalcontainer aanvragen. Voor huishoudens met veel restafval door medische problematiek zijn hier geen extra kosten aan verbonden. Zij kunnen dit afval niet voorkomen en worden hiervoor – ook in de huidige situatie – voor gecompenseerd (zie onder 'Maatwerk voor huishoudens met medisch afval'). In alle andere situaties (bijvoorbeeld jonge gezinnen met babyluiers, huishoudens met katten) kunnen inwoners ook een extra restafvalcontainer aanvragen. Zij worden hiervoor niet gecompenseerd. Goed Scheiden Loont is immers gebaseerd op het uitgangspunt dat de vervuiler betaalt. Voor het gebruik van een extra restafvalcontainer betaalt een huishouden dan ook jaarlijks via de afvalstoffenheffing een extra bedrag voor de container en ook het tarief per aanbieding. Deze insteek sluit goed aan bij onze kaders voor circulaire economie waarbij we inwoners willen stimuleren om minder wegwerpartikelen te gebruiken en vaker te kiezen voor een duurzame optie, zoals voor jonge gezinnen bijvoorbeeld wasbare luiers.

Een andere reden om nu geen gescheiden inzameling van babyluiers in onze gemeente in te voeren is dat er geen recyclingcapaciteit beschikbaar is voor onze luiers. Dit betekent dat we de luiers als restafval moeten verbranden. Vrachten die alleen uit luieraafval kunnen tot problemen leiden bij de acceptatie bij de verwerker van ons restafval, omdat dit het verbrandingsproces kan verstoren. En dat risico willen we vermijden. Dit betekent dat we luiers gewoon bij het restafval blijven inzamelen.

Jonge gezinnen in de laagbouw blijven hun luieraafval dan ook aanbieden via hun eigen restafvalcontainer en eventueel een tweede container. Het aanbieden van restafval in ondergrondse containers, als aanvulling op het gebruik van een eigen restafvalcontainer, vinden we uit oogpunt van afvalreductie en afvalscheiding niet wenselijk.

Tegelijkertijd weten we dat het goed mogelijk is om babyluiers vier weken te bewaren, mits hier voldoende aandacht aan wordt gegeven (gebruik van goed afsluitbare zakken, restafvalcontainer op schaduwplek neerzetten e.d.).

Maatwerk voor huishoudens met medisch afval

Circa 240 huishoudens in de gemeente vallen voor de afvalstoffenheffing onder de "reductieregeling medisch afval". Deze huishoudens hebben dagelijks te maken met stoma-, incontinentie- en dialysematerialen dat ze als restafval tegen betaling aan moeten bieden. Om hen daarvoor te compenseren is er

sinds de invoering van Goed Scheiden Loont een regeling dat zij niet meer betalen dan het gemiddeld aantal aanbiedingen in de gemeente. Hiervoor wordt sinds 2019 uitgegaan van de volgende gemiddelden:

- 11 aanbiedingen van de restafvalcontainer (tot een maximum van 26 aanbiedingen per jaar)
- 30 aanbiedingen in de ondergrondse restafvalcontainer (tot een maximum van 360 aanbiedingen per jaar).

Voor de huishoudens met medisch afval die hun restafval in een ondergrondse container voor restafval aanbieden, heeft de inzamelfrequentie van één keer per vier weken geen gevolgen. Voor de huishoudens met medisch afval die gebruik maken van een eigen container voor restafval (circa 150 van de 240 huishoudens), is een periode van vier weken mogelijk te lang om al hun restafval op een goede manier in één container te bewaren. In de klankbordgroep is extra aandacht gevraagd voor deze huishoudens. We geven deze huishoudens de keuze tussen de volgende opties:

1. Een extra restafvalcontainer: de extra restafvalcontainer wordt gelijktijdig met de huidige restafvalcontainer geleverd (één keer per vier weken).
2. Een aanvullende pas voor de ondergrondse container voor restafval: inwoners met medisch afval kunnen gratis een pasje aanvragen. Met dit pasje kunnen zij het restafval dat zij niet kwijt kunnen in hun eigen container, aanbieden in de dichtstbijzijnde ondergrondse container voor restafval. In totaal staan er 200 van deze containers, verspreid over de kernen.

Uitgangspunt bij beide opties is – net als nu – dat inwoners met medisch afval niet meer betalen dan het gemiddelde tarief van huishoudens in onze gemeente. De bestaande “Beleidsregel Reductie afvalstoffenheffing bij medisch afval” moeten we – in overleg met SVHW – aanpassen aan de nieuwe situatie.

RAD volgt de ontwikkelingen rond recycling van luiers. Als er in de regio capaciteit beschikbaar komt, volgt een voorstel aan de raad met de verwachte effecten op de afname van het restafval en de kosten (inzameling, verwerking).

Aanpak zwerfafval

Continueren extra aanpak zwerfafval

Het schoonhouden van de openbare ruimte is niet alleen een taak voor de gemeente, ook inwoners en ondernemers hebben hier belang bij en een rol in. Sinds 2013 zet de gemeente zich in – met behulp van de zogenaamde zwerfafvalvergoeding vanuit het verpakkend bedrijfsleven – voor het voorkomen van zwerfafval en een schonere openbare ruimte. Ook de komende jaren gaat deze inzet door. Samen-gevat bestaat de inzet uit de volgende maatregelen:

Omschrijving maatregel	Toelichting
(Zwerf)afval en CE-educatie	<i>Gastlessen over (zwerf)afval en circulaire economie op basisscholen en voortgezet onderwijs</i>
Afvalvrije scholenproject	<i>Project waarbij scholen eenzelfde afvalscheidingsgedrag hanteren als huishoudens (extra service op grondstoffen – afvalpreventie)</i>
Aankoop hulpmiddelen	<i>Inkopen van grijpers, afvalzakhouders, handschoenen, etc. (op uitleen-basis bij grote groepen en scholen)</i>
Zichtbaarder schoonmaken	<i>Extra onderhoud bij containerlocaties e.d.</i>
Communicatie en campagnes	<i>Extra inzet op communicatie en campagnes om bewustwording van de inwoners te vergroten</i>

De jaarlijkse kosten van deze maatregelen worden op dit moment voor een klein deel gedekt via de DVO; de rest wordt gedekt via de zwerfafvalvergoeding. Voor de periode 2025-2030 dekken we deze kosten via de DVO of via externe vergoedingen, zoals bijvoorbeeld de SUP-vergoeding.

Participatie: faciliteren en bedanken/waarderen zwerfafval-vrijwilligers

De vrijwilligers die in de gemeente zwerfafval opruimen, leveren een belangrijke bijdrage aan de netheid van de openbare ruimte. Bovendien dragen zij met hun acties een boodschap uit naar andere inwoners: zwerfafval hoort niet in de openbare ruimte en je kunt zelf een steentje bijdragen aan een fijne leefomgeving.

De gemeente faciliteert de vrijwilligers al jaren met hulpmiddelen (zakken, grijpers, handschoenen, hesjes) die RAD kosteloos verstrekt en zorgt rond landelijke acties voor werving van deelnemers, communicatie e.d. Ook de komende jaren blijft de gemeente de huidige en nieuwe vrijwilligers ondersteunen en daarnaast zetten de gemeente en RAD de vrijwilligers jaarlijks in het zonnetje.

Overige maatregelen

Monitoring: actief bewaken en bijsturen kwaliteit ingezamelde grondstoffen

Voor recycling van grondstoffen mogen er niet of nauwelijks stoffen of vervuiling in zitten. Dit betekent in de eerste plaats dat inwoners goed geïnformeerd moeten zijn over de scheidingsregels. Op het moment van inzamelen heeft het personeel op de inzamelwagens de mogelijkheid om containers te laten staan of zakken te laten hangen. Op de milieustraat letten de RAD-medewerkers goed op dat het afval in de juiste containers terecht komt en halen – waar nodig – ook weer spullen uit de containers. Wanneer vrachten met grondstoffen vervolgens bij een sorteerder of verwerker komen, bekijkt die het materiaal nog eens kritisch. Als het toch niet aan de kwaliteitseisen voldoet, kan het betekenen dat de hele vracht wordt afgekeurd. En dit brengt extra kosten met zich mee: de hele vracht moet worden verbrand en de gemeente mist eventuele opbrengsten.

Door te monitoren wat de samenstelling van de grondstoffen is, de inhoud van zakken en containers te controleren en eventuele afkeur te onderzoeken, wordt duidelijk waar bijsturing nodig is. Via gerichte communicatie en inzet van toezicht/handhaving pakken we het scheidingsgedrag aan waar nodig. De komende jaren reserveren we hiervoor meer tijd en onderzoeksgeld.

Handhaving: actief handhaven op locaties waar afval/grondstoffen verkeerd worden aangeboden (hotspots)

In de aanpak van THOR in 2024 voeren de BOA's afvalcontroles rond hotspots uit tijdens hun reguliere diensten, waarin zij ook afvalmeldingen nalopen en afhandelen. Dit is een goede basis om te acteren op meldingen. In een pilot in 2023 hebben we geleerd dat gerichte en zichtbare aandacht voor bijplaatsen van afval op hotspots leidt tot minder meldingen over bijplaatsing. Daarom gaan we ook de komende jaren samen met RAD 'naar buiten' om op projectbasis op specifieke zaken te controleren en te handhaven waar nodig. We denken hierbij bijvoorbeeld aan controles op de kwaliteit van de aangeboden grondstoffen.

Door te communiceren over de controle- en handhavingsacties die we uitvoeren laten we aan een groot deel van onze inwoners zien dat hun scheidings- en aanbiedgedrag onze aandacht heeft.

Gerichte en flexibele projectmatige inzet van toezicht en handhaving is een wezenlijk onderdeel van onze aanpak om onze ambities te realiseren: meer en zuivere grondstoffen, minder restafval en een zwerfafvalvrije gemeente. We zien dan ook het belang om hier voldoende uren voor vrij te maken naast het reguliere toezicht.

Communicatie

Met de basisboodschap aan onze inwoners zetten we in op het voorkomen van verspilling, het bevorderen van duurzaamheid en circulariteit, meer recycling van grondstoffen en minder restafval.

Rond de voorbereiding en invoering van de voorgestelde maatregelen zetten we een mix van communicatiemiddelen en-media in. We informeren de inwoners na de besluitvorming in de raad over het nieuwe beleid en de maatregelen via een zogenaamde 'visual' waarin we de maatregelen overzichtelijk samenvatten. Als de invoeringsdatum van de maatregelen dichterbij komt, ontvangen zij een brief met praktische informatie. Maatwerkregelingen communiceren we met de betrokken doelgroepen.

Eén van media die RAD inzet is de RAD-app. Een groot deel van de inwoners heeft deze app inmiddels gedownload. Op dit moment geeft de RAD-app inzicht in inzameldata voor de verschillende grondstoffen en is er een koppeling naar informatie over afvalscheiding op de website. Ook informeert RAD inwoners via push-berichten over bijzondere omstandigheden, zoals storm/sneeuw/vorst die van invloed zijn op de inzameling. En RAD stuurt gerichte push-berichten naar straten waar bijvoorbeeld vervuilde pmd-zakken zijn aangetroffen. In de periode 2025-2030 komt via de app een zogenaamde 'restafvalteller' beschikbaar, waarmee inwoners kunnen zien hoe vaak zij restafval hebben aangeboden. Verder gaan we, mede op verzoek van de klankbordgroep, de mogelijkheden onderzoeken van een brede zoekfunctie: waar hoort een bepaald soort afval bij en waarom, waar staan de containers voor textiel en dergelijke. Met deze uitbreidingen wordt de RAD-app een nog belangrijker communicatie- en sturingsinstrument tussen RAD/gemeente en inwoners. De eenmalige kosten voor deze doorontwikkeling van de RAD-app zijn reeds gedekt door een subsidie vanuit de Regio Deal Zuid-Hollandse Delta.

Nieuwe inwoners krijgen een welkomstpakket waarin de manier van inzamelen en het doel hiervan wordt uitgelegd. Via een sticker op nieuw uit te zetten restafvalcontainers herinneren we de gebruiker dagelijks aan het belang van grondstoffen scheiden en Goed Scheiden Loont! Verder informeren onze inwoners jaarlijks over de behaalde inzamelresultaten.

Educatie

Doorlopend werken we, samen met RAD, aan het vergroten van bewustwording, zowel bij jong als oud. Dit doen we al jaren en hier gaan we ook mee door. Specifiek voor kinderen/jongeren hebben we educatieprogramma's en projecten over afvalscheiding, circulaire economie e.d. Denk bijvoorbeeld aan (zwerf)afvalvrije scholen, de E-waste race. RAD informeert alle basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs elk jaar over de beschikbare lessen, presentaties en projecten.

4. Wat is het verwachte effect op milieu?

Onze ambitie is om meer grondstoffen gescheiden in te zamelen met een kwaliteit die ze geschikt maakt voor recycling. En om toe te werken naar maximaal 110 kg restafval per inwoner in 2026, maximaal 90 kg in 2028 en uiteindelijk maximaal 50 kg in 2030. De maatregelen in dit Grondstoffenbeleidsplan dragen daar op verschillende manieren aan bij.

De volgende tabel laat zien welke resultaten we verwachten voor de gescheiden ingezamelde grondstoffen en het aanbod restafval. Deze verwachting hebben we gebaseerd op de gemiddelde resultaten van vergelijkbare gemeenten. We kijken hiervoor naar de landelijke Benchmark Huishoudelijk Afval³. Deze benchmark vergelijkt gemeenten op basis van het aandeel hoogbouw in de gemeente. Onze gemeente valt in klasse D (0-19% hoogbouw). Voor de inschatting van het effect van de voorgestelde maatregelen in dit Grondstoffenbeleidsplan hebben we de resultaten op een rij gezet van klasse D-gemeenten. Voor een inschatting van ons maatregelenpakket hebben we daarbij gekeken naar de gemeenten waar inwoners betalen voor het aanbieden van restafval en waar de container voor restafval nu al één keer per vier weken wordt geleegd.

kg per inwoner per jaar		2023	na volledige invoering (2026)	verschil tov 2023
ongescheiden	fijn restafval	127	90	-37
	grof restafval	22	20	-2
gescheiden	gft	142	158	16
	papier/karton	46	53	7
	pmd	28	32	4
	verpakkingsglas	21	22	1
	textiel	4	8	4
	kca	1	1	0
	grove grondstoffen	107	115	8
totaal		499	499	0
ingezameld restafval (fijn en grof)		150	110	-40
ingezamelde grondstoffen per jaar		349	389	40
% bronscheiding		70%	78%	
% recycling (inschatting)		63%	70%	

We verwachten dat we een flinke stap kunnen maken met het restafvalaanbod: van 150 kg per inwoner in 2023 naar circa 110 kg in 2026. Uiteindelijk bepalen onze inwoners met hun scheidingsgedrag of de verwachte effecten ook daadwerkelijk behaald en mogelijk ook overtroffen worden.

In ieder geval blijkt duidelijk uit deze tabel dat er aanvullende maatregelen nodig zijn om de hoeveelheid afval en restafval in de beleidsperiode 2025-2030 nog verder te verminderen tot ons ambitieniveau (< 90 kg in 2028 en < 50 kg in 2030):

- Inzet van maatregelen uit het gemeentelijk Uitvoeringsprogramma CE om de hoeveelheid afval van inwoners te verminderen (voorkomen van overmatige consumptie, delen en ruilen van producten)
- Recycling van grondstoffen die we nu nog niet gescheiden inzamelen, bijvoorbeeld luiers. We verwachten dat in de periode 2025-2030 meer recyclingcapaciteit in Nederland beschikbaar komt. Bijna 9% van het fijn restafval bestaat nu uit luiers; dat is bijna 11 kg per inwoner per jaar. Doordat inwoners moeten betalen voor restafval verwachten we dat huishoudens met luiers een groot deel hiervan kosteloos⁴ gescheiden gaan aanbieden zodra daar voorzieningen voor zijn.

³) Resultaten peiljaar 2022.

⁴) Kosteloos op basis van de aanname/uitgangspunt dat gescheiden grondstoffen in principe zonder kosten kunnen worden aangeboden.

- Meer circulaire activiteiten op en rond de milieustraat om zoveel mogelijk reststromen te 'redden' en door sortering/bewerking geschikte te maken voor product- en of materiaalhergebruik.

5. Wat is het verwachte effect op de kosten?

De voorbereiding voor het invoeren van de voorgestelde maatregelen en de invoering zelf, brengen kosten met zich mee. Dit hoofdstuk beschrijft de verwachte financiële effecten. Hierbij hebben we onderscheid gemaakt tussen de benodigde investeringen, de structurele kosten en de eenmalige projectkosten.

We zijn er bij de kostenraming van uitgegaan dat we de meeste maatregelen met ingang van 1 januari 2025 invoeren. We maken hierbij een uitzondering voor de papierinzameling in de verenigingswijken via containers: we stellen voor dit in de loop van 2025, eventueel gefaseerd, in te voeren (Q3). Verenigingen kunnen in principe zelf aangeven per wanneer zij de inzameling beëindigen. Wel moet rekening gehouden worden met een gemiddelde levertijd van minicontainers voor papier van circa drie maanden tussen het moment van bestellen en leveren (in zomermaanden twee maanden extra).

Voor RAD betekent de latere invoering van papiercontainers in de verenigingswijken wel dat er tijdelijk sprake is van minder efficiënte inzet van de zijladers. Met de overschakeling naar restafval één keer per vier weken wijzigt het inzamelschema met de zijladers voor inwoners per cyclus van vier weken van gft-rest-gft-rest naar gft-rest-gft-papier. In de verenigingsgebieden blijft de 'papierweek' voorsnog leeg. Deze onevenredige planning leidt voor RAD tot tijdelijke problemen/uitdagingen in de personeelsplanning en tot stilstand van zijladers.

Verwachte financiële effecten voor gemeente

De volgende tabel geeft een samenvatting van de financiële effecten die we verwachten als we de voorgestelde maatregelen uitvoeren.

type kosten	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030		totaal
projectkosten RAD (eenmalig)	€ 269.000	€ 22.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		€ 291.000
investeringen RAD	€ 555.000	€ 579.000							€ 1.134.000
effect op exploitatie *									
extra tov DVO 2024									
- effect op kapitaallasten	€ 0	€ 86.000	€ 154.000	€ 154.000	€ 127.000	€ 127.000	€ 127.000		
- effect op beheer- / onderhoudskosten (incl. pmd- en textielzakken)	€ 0	€ 12.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000		
- effect op inzamelkosten	€ 0	€ 176.000	€ 152.000	€ 144.000	€ 135.000	€ 120.000	€ 120.000		
- effect op transportkosten	€ 0	€ 35.000	€ 48.000	€ 48.000	€ 48.000	€ 48.000	€ 48.000		
- effect op overige kosten (communicatie, monitoring, administratie)	€ 0	€ 62.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000		
subtotaal extra tov DVO 2024	€ 0	€ 371.000	€ 429.000	€ 421.000	€ 385.000	€ 370.000	€ 370.000		
extra kosten tgv afschrijving tov gemeentelijke begroting 2024									
- effect op gemeentelijke kapitaallasten	€ 0	€ 0	€ 39.896	€ 39.896	€ 39.896	€ 39.896	€ 39.896		
subtotaal extra structurele jaarlijkse gemeentelijke kosten	€ 0	€ 371.000	€ 468.896	€ 460.896	€ 424.896	€ 409.896	€ 409.896		
verwacht effect op verwerkingskosten (binnen Product 10)	€ 0	-€ 401.000	-€ 401.000	-€ 401.000	-€ 401.000	-€ 401.000	-€ 401.000		
verwacht effect op inzamelvergoeding pmd voor gemeente	€ 0	-€ 90.000	-€ 90.000	-€ 90.000	-€ 90.000	-€ 90.000	-€ 90.000		
verwacht effect op DVO (inclusief Product 10)	€ 0	-€ 30.000	€ 28.000	€ 20.000	-€ 16.000	-€ 31.000	-€ 31.000		-€ 60.000
verwacht effect op gemeentelijke begroting excl. DVO	€ 0	-€ 90.000	-€ 50.104	-€ 50.104	-€ 50.104	-€ 50.104	-€ 50.104		-€ 340.520
verwacht totaal effect op jaarlijkse gemeentelijke kosten	€ 0	-€ 120.000	-€ 22.104	-€ 30.104	-€ 66.104	-€ 81.104	-€ 81.104		-€ 400.520
verwacht totaal effect op jaarlijkse gemeentelijke kosten per aansluiting	€ 0	-€ 3	-€ 1	-€ 1	-€ 2	-€ 2	-€ 2		-€ 10
*: effect op structurele jaarlijkse gemeentelijke kosten tov huidige situatie									

Om deze doorrekening te kunnen opstellen hebben we diverse aannames en uitgangspunten gehanteerd, zoals voor het prijspeil (2024), het aantal inwoners en aansluitingen (2024) en dergelijke.

In deze doorrekening hebben we geen rekening gehouden met ontwikkelingen op het gebied van:

- Nieuwe aanbestedingen (inzamelmiddelen (containers, zakken⁵), inzamelmaterieel, verwerkingscontracten)
- Belasting (afvalstoffenbelasting, CO2-heffing)
- Wereldwijde grondstoffenmarkt (opbrengsten/kosten primaire/secundaire grondstoffen, brandstof)

⁵) Bijvoorbeeld: de inkoop van pmd-zakken moet in de 2^e helft van 2025 opnieuw worden aanbesteed. Op basis van de huidige marktsituatie zouden de kosten dan aanzienlijk hoger uitvallen.

- Ontwikkelingen rond Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (UPV) en effecten op kosten en opbrengsten (onder andere voor textiel).

Het totale pakket aan maatregelen leidt voor de gemeente uiteindelijk in 2030 tot een jaarlijkse kostenbesparing in de orde van € 80.000.

Projectkosten (eenmalig)

We moeten kosten maken om de maatregelen voor te bereiden en in te voeren; totaal € 291.000. Dit zijn eenmalige projectkosten, onder andere voor communicatie en projectleiding. Voor zover belastingtechnisch mogelijk heeft RAD eenmalige kosten als investering opgenomen, zodat deze door de jaren heen gelijkmatig kunnen worden afgeschreven. De resterende eenmalige projectkosten (zie tabel) schrijven we als gemeente over 10 jaar af; de kapitaallasten die daaruit voortkomen zijn in de tabel meegenomen onder de post 'effect op gemeentelijke kapitaallasten'.

Investeringskosten

De voorgestelde maatregelen vragen met name om investeringen in minicontainers, zowel voor de papierinzameling in de huidige verenigingswijken als voor restafval. Ook de extra textielcontainers vragen om een investering. In totaal gaat het om een bedrag van circa € 1,1 miljoen. De bijbehorende kapitaallasten en onderhoudskosten hebben we meegenomen in de exploitatieberekeningen.

Effect op exploitatie

De voorgestelde maatregelen hebben effect op de inzamelkosten van textiel, gft, elektrische apparaten, papier/karton, restafval, medisch afval en snoeiafval. De maatregelen hebben ook effect op de inzamelresultaten: meer grondstoffen en minder restafval. Om inzicht te krijgen in het effect op de jaarlijkse gemeentelijke kosten, hebben we een doorrekening gemaakt voor de volgende kostenposten:

- Inzamelmiddelen (kapitaallast, beheer en onderhoud, aanschaf textielzakken)
- Inzameling (personeel, inzamelvoertuigen)
- Transport naar verwerking
- Overige maatregelen (communicatie, extra handhaving, extra monitoring)

Ten opzichte van de huidige DVO liggen de exploitatiekosten in de komende beleidsperiode grofweg € 400.000 per jaar hoger. Daarnaast nemen de gemeentelijke kapitaallasten licht toe door het activeren van de eenmalige projectkosten op de gemeentelijke balans.

Verwacht effect op verwerkingskosten

De voorgestelde maatregelen hebben effect op het aanbod aan grondstoffen en restafval. Voor dit effect hebben we een inschatting gemaakt (zie hoofdstuk 4). Veiligheidshalve hebben we een meer behoudende inschatting van de inzamelresultaten gebruikt voor de doorrekening op de volgende kostenposten:

- Sortering/bewerking
- Verwerking (inclusief belastingen; zowel verwerkingskosten (betalen aan de poort) als verwerkingsopbrengsten (bijvoorbeeld voor papier))
- Vergoedingen Afvalfonds voor diverse ingezamelde verpakkingen

De maatregelen die we nemen leiden voor de gemeente naar verwachting tot lagere verwerkingskosten (product 10) en tot meer inkomsten via de pmd-vergoeding. De inwoners zijn aan zet om deze besparing ook daadwerkelijk te realiseren, of eventueel nog te overtreffen. De verwachting is dat deze maatregelen een positief effect opleveren in de orde van bijna € 500.000 per jaar.

Totaal effect

Uit de tabel is af te lezen dat dit maatregelenpakket kostenneutraal ten opzichte van nu kan worden uitgevoerd en dat het tot een jaarlijkse besparing leidt in de orde van € 1-2 per aansluiting.

Effect op afvalstoffenheffing

De invoering van dit maatregelenpakket brengt kosten met zich mee die gecompenseerd worden door lagere verwerkingskosten.

Hoe de maatregelen na invoering uiteindelijk doorwerken voor een individueel huishouden hangt af van het aantal keren dat een huishouden nog restafval aanbiedt.

We verwachten een effect op het restafvalaanbod waardoor de gemeentelijke inkomsten uit het variabel tarief afnemen. Dit effect nemen we mee bij de jaarlijkse herijking van de tarieven voor de afvalstoffenheffing.

6. Uitvoeringsplanning

We hebben een periode van zes jaar om een flinke stap te maken naar meer zuivere grondstoffen en minder restafval. We kiezen ervoor om zoveel mogelijk maatregelen direct aan het begin van de nieuwe

beleidsperiode in te voeren: startdatum 1 januari 2025. Voor onze boodschap aan de inwoners en het draagvlak vinden we het belangrijk dat de servicewijziging voor restafval op hetzelfde moment wordt ingevoerd als de extra service op de verschillende grondstoffen. Met ingang van 1 januari 2025 optimaliseert RAD de inzamelwijken en inzameldagen aan de hand van het inzamelstramien gft-rest-gft-papier. Omdat we de meeste maatregelen per 1 januari 2025 invoeren wordt het effect hiervan al snel zichtbaar.

Via de kwartaalrapportages van RAD monitoren we de effecten van de ingevoerde maatregelen.

Begin 2027 voeren we een tussenevaluatie uit over de periode 2025-2026. We informeren de raad over de behaalde resultaten en komen met een raadsvoorstel als aanvullende maatregelen nodig zijn. Eind 2030 evalueren we de resultaten over de gehele beleidsperiode.

Samengevat ziet de uitvoeringsplanning er als volgt uit:

- 1-1-2025 Restafval 1x/4 weken, maatwerk medisch afval, evt aanvraag 2e container
Extra containers textiel/elektrische apparaten
Extra service op keukenafval, klein grofvuil, snoei-afval
- 2025 (Q2-3) Papiercontainer verenigingswijken, pilot textiel
- 2027 (Q1-2) Tussenevaluatie (behandeling in de raad)
- 2030 Evaluatie beleidsperiode